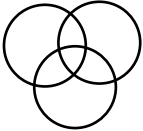

مرحله ۱: آزمون میان نوبت اول: منطق نام و نام خانوادگی: منطبق بر رویکرد جدید امتحانات نهایی		رشته: ادبیات و علوم انسانی پایه دهم دوره دوم متوسطه مرکز ارزشیابی خیلی سبز	تاریخ آزمون: ۱۴۰۴/۰۸/۱۸ مدت آزمون: ۹۰ دقیقه تعداد صفحه: ۴	
ردیف	سؤالات (پاسخ برگ دارد).			نمره
۱	درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را با واژه‌های «صحیح» و «غلط» مشخص کنید. (الف) به هرگونه نتیجه‌گیری غلط در اندیشه، مغالطه یا سفسطه می‌گویند. (ب) شناختن قضیه و اقسام آن مقدمه و پیش نیاز بخش تعریف دانش منطق قرار می‌گیرد. (ج) مبحث الفاظ در منطق به ما نشان می‌دهد که هر لفظ می‌تواند بر چه معناهایی دلالت داشته باشد. (د) کلماتی که ظاهر و تلفظ یکسانی دارند اما دارای معانی متفاوتی هستند را «مشترک لفظی» می‌نامیم. (هـ) دلالت نردبان بر انسان قه‌بلند یک دلالت تضمنی است. (و) هر مفهومی که در عالم خارج دارای حداقل یک مصداق باشد، کلی است. (ز) «پایتخت ایران» یک مفهوم کلی است. (ح) پدیدآمدن انسجام در اندیشه، از فواید مستقیم یادگیری دانش منطق است.			۲
۲	گزینه مناسب مربوط به هر سؤال را انتخاب کنید. (الف) شکل روبه‌رو می‌تواند بیانگر رابطه میان مصادیق کدام یک از گزینه‌های زیر باشد؟ (۱) هنرمند - نقاش - ورزشکار (۲) دانش‌آموز - زیرک - شاعر (ب) هدف علم منطق کدام است؟ (۱) آموزش شیوه درست‌اندیشیدن (۲) پیشگیری از خطای اندیشه (ج) دلالت کدام گزینه از نوع تضمن است؟ (۱) دلالت ماشین بر چرخ (۲) دلالت کشور بر مردم (د) در کدام گزینه احتمال بروز مغالطه ابهام در مرجع ضمیر وجود دارد؟ (۱) علی گفت نمی‌توانم این کار را انجام دهم. (۲) تو را من چشم در راهم.			۱
۳	در عبارت‌های زیر، جاهای خالی را با مناسب‌ترین کلمه تکمیل کنید. (الف) تأکید منطق بر آموزش شیوه است. (ب) آگهی‌های تجاری اغلب نوعی هستند. (ج) برای بیان و انتقال افکار خود به دیگران از استفاده می‌کنیم. (د) به کاربردن دلالت مطابقی به جای دلالت تضمینی و التزامی به مغالطه منجر می‌شود. (هـ) بخشی از کار بررسی صحت علائم سجاوندی و در صورت نیاز، حرکت‌گذاری برخی از کلمات و نیز اصلاح غلط‌های املایی است. (و) به‌جز اسامی خاص و مفاهیمی که با صفات اشاره «این» و «آن» مشخص شده‌اند، تمامی مفاهیم هستند. (ز) به افراد یا اشیایی در جهان که مفاهیم بر آن‌ها صدق می‌کنند، می‌گویند. (ح) میان مصادیق دو مفهوم کلی، از نظر عقلی تنها حالت قابل تصور است.			۲

	مرحله ۱: آزمون میان نوبت اول: منطق	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ آزمون: ۱۴۰۴/۰۸/۱۸
	نام و نام خانوادگی:	پایه دهم دوره دوم متوسطه	مدت آزمون: ۹۰ دقیقه
	منطبق بر رویکرد جدید امتحانات نهایی	مرکز ارزشیابی خیلی سبز	تعداد صفحه: ۴
ردیف			
نمره			
۵/۰	از میان عبارتهای زیر، کدام یک تصور و کدام یک تصدیق است؟	سؤالات (پاسخ برگ دارد).	۴
۱	مغالطه‌های ستون سمت چپ با کدام یک از عبارتهای ستون سمت راست مرتبط است؟ (یک مورد اضافی است).	الف) پیشنهاد ارائه شده توسط امیر قبول شد. ب) بهروز دوست بیست ساله من است. ج) گفتم: «دست خدا بالاتر از همه دست‌هاست». گفت: «خدا که دست ندارد» د) او گفت این لباس من است.	۵
۰/۷۵	در هر یک از موارد زیر، رابطه میان مصادیق دو مفهوم کلی، کدام یک از نسبت‌های چهارگانه است؟	الف) ماشین و چرخ ماشین ب) انسان و پستاندار ج) لباس و قرمز	۶
۰/۷۵	متن زیر را بخوانید و مشخص کنید هر کدام از بخش‌های مورد اشاره با کدام یک از مغالطات ناشی از الفاظ هماهنگ است.	«روزی سارا و دوستانش تصمیم گرفتند برای آخر هفته یک دورهمی برگزار کنند؛ سارا پیامی در گروه دوستان فرستاد و گفت: همه ساعت ۵ عصر به رستوران نزدیک مدرسه بیایید، غذا را هم من حساب می‌کنم. مهدیه در جواب او نوشت، من کمی کار دارم، ساعت ۶ به بعد می‌آیم. فردا در رستوران وقتی رفقا گرم صحبت بودند، سارا متوجه شد که مهدیه هنوز نیامده است. او از بدقولی مهدیه عصبانی شد و پایش را به میز کوبید و آن را شکست. (الف) وقتی موقع پرداخت سفارشات رسید، سارا گفت: خب! سه تا کوبیده گرفتیم و یک پیتزا، مجموعاً شد ۸۰۰ هزار تومان، من به قولم که حساب کردن غذا بود عمل کردم، حالا هرکس برود غذای خودش را حساب کند. (ب) در پایان وقتی که دوستان داشتند از یکدیگر خداحافظی می‌کردند، مهدیه آمد و گفت: پس چرا منتظر من نماندید؟! من که گفتم ساعت ۶ به بعد می‌آیم، الان هم ساعت ۹ است. من مثل سارا بدقول نیستم. (ج)»	۷
۰/۷۵	تعریف یا استدلال بودن هر یک از عبارتهای زیر را مشخص کنید.	الف) استدلال، فرایند رسیدن به تصدیق مجهول از طریق تصدیق‌های معلوم است. ب) مدیر امروز به اداره آمده؛ پس در کارگاه نیست. ج) فراجا: «فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران»	۸
۰/۷۵	با توجه به شرایط یک طبقه‌بندی استاندارد، مفاهیم زیر را طبقه‌بندی کنید.	ایرانی - آسیایی - اروپایی - انسان - ژاپنی - تهرانی - اصفهانی	۹

	مرحله ۱: آزمون میان نوبت اول: منطق	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ آزمون: ۱۴۰۴/۰۸/۱۸	
	نام و نام خانوادگی:	پایه دهم دوره دوم متوسطه	مدت آزمون: ۹۰ دقیقه	
	منطبق بر رویکرد جدید امتحانات نهایی	مرکز ارزشیابی خیلی سبز	تعداد صفحه: ۴	
ردیف	سؤالات (پاسخ برگ دارد).			نمره
۱۰	دلالیت هر یک از الفاظ مشخص شده در عبارات زیر را بنویسید. (الف) برای قبول دعوت شما باید با <u>منزل</u> هماهنگ کنم. (ب) خواهش می‌کنم امشب را بیا <u>بید</u> برویم <u>منزل</u> ما! (ج) می‌خواهم در تعطیلات پیش رو <u>منزل</u> را رنگ کنم.			۰/۷۵
۱۱	ویژگی‌های یک طبقه‌بندی درست و استاندارد را ذکر کنید.			۰/۵
۱۲	دانش منطق در بحث الفاظ و معانی به چه چیزی می‌پردازد؟			۰/۵
۱۳	مشخص کنید هر یک از مفاهیم جدول زیر کلی است یا جزئی:			۱
	مفهوم	جزئی	کلی	
	الف) میدان انقلاب تهران			
	ب) بلندترین قله جهان			
	ج) قله اورست			
	د) دختر همین آقا			
۱۴	با رسم شکل، نسبت میان مفاهیم زیر را مشخص کنید. (الف) یخچال و در یخچال (ب) مثلث و سه ضلعی قائم‌الزاویه (ج) انسان و پزشک متخصص (د) انسان و ناطق			۱
۱۵	دانش منطق به ترتیب از چه لحاظی به شاقول بنایی و سیستم‌های کنترلی خودرو شبیه است؟			۱
۱۶	آیا منطق‌دانی که سال‌ها صرف مطالعه قواعد منطقی کرده است اما استفاده چندانی از این قواعد نمی‌کند، می‌تواند فرد ماهری در تفکر منطقی باشد؟ چرا؟			۱
۱۷	ذهن انسان معمولاً در چه مواقعی بیشتر در معرض مغالطات قرار می‌گیرد؟			۰/۵
۱۸	مشخص کنید برای این که امر مجهول را برای هر یک از افراد زیر روشن کنیم، نیاز به تعریف داریم یا استدلال؟ (الف) کسی که نمی‌داند چرا با استفاده از وسایل نقلیه عمومی، آلودگی هوا کاهش می‌یابد. (ب) کسی که نمی‌داند شاقول بنایی چیست و چه کاربردی دارد. (ج) کسی که به دنبال یافتن معنای حکاک‌های روی سنگ نوشته‌های باستانی است. (د) کسی که نمی‌داند آیا تبلیغات تلویزیونی قابل اعتماد هستند یا خیر.			۱
	مشخص کنید رابطه مفاهیم سمت راست مشابه رابطه کدام مفاهیم در سمت چپ است.			
	(الف) «هوا» و «دارای بعد»			
	(ب) «بی‌مهره» و «دوزیست»			
۱۹	(۱) «سبز» و «گیاه»			۰/۵
	(۲) «دایره» و «قطر»			
	(۳) «اندیشه» و «استقرا»			
	(۴) «خدا» و «واجب‌الوجود بالذات»			

	مرحله ۱: آزمون میان نوبت اول: منطق	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ آزمون: ۱۴۰۴/۰۸/۱۸	
	نام و نام خانوادگی:	پایه دهم دوره دوم متوسطه	مدت آزمون: ۹۰ دقیقه	
	منطبق بر رویکرد جدید امتحانات نهایی	مرکز ارزشیابی خیلی سبز	تعداد صفحه: ۴	
ردیف	سؤالات (پاسخ برگ دارد).			نمره
۲۰	در هر یک از مکالمات زیر کدام مغالطه ناشی از الفاظ دیده می شود؟ (الف) - بذار آب ها از آسیاب بیفته، اونوقت معلوم می شه کی راست می گه! - آسیاب که خیلی وقته آبش خشک شده! (ب) - هر انسانی در زندگی خود غایتی دارد که به دنبال آن است. - یعنی می گویی همه انسان ها به دنبال مرگ هستند؟! (ج) - لطفاً هروقت از دستم ناراحت بودی باهام حرف بزن. - لازم نکرده، با همون دستت حرف می زنم! (د) - نمی توانی ماشینت را این جا پارک کنی. - چرا؟ مگه فلج هستم؟			۱
۲۱	نوع دلالت کلمات در مغالطه اشتراک لفظ چه تفاوتی با نوع دلالت آن ها در مغالطه توسل به معنای ظاهری دارد؟			۱
۲۲	در عبارت زیر مشخص کنید کلمه «سازمان» به ترتیب با چه دلالت هایی آمده است. «نیروی خدماتی بعد از تمیز کردن <u>سازمان</u>، به <u>سازمان</u> گفت که باید به حفظ نظافت <u>سازمان</u> بیشتر توجه کنند.» (الف) (ب) (ج)			۰/۷۵
	موفق باشید			جمع نمره ۲۰

منطق

درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را با واژه‌های «صحیح» و «غلط» مشخص کنید. (۲ نمره)

- (الف) به هرگونه نتیجه‌گیری غلط در اندیشه، مغالطه یا سفسطه می‌گویند.
(ب) شناختن قضیه و اقسام آن مقدمه و پیش نیاز بخش تعریف دانش منطق قرار می‌گیرد.
(ج) مبحث الفاظ در منطق به ما نشان می‌دهد که هر لفظ می‌تواند بر چه معنایی دلالت داشته باشد.
(د) کلماتی که ظاهر و تلفظ یکسانی دارند اما دارای معانی متفاوتی هستند را «مشترک لفظی» می‌نامیم.
(ه) دلالت نردبان بر انسان قدبلند یک دلالت تضمینی است.
(و) هر مفهومی که در عالم خارج دارای حداقل یک مصداق باشد، کلی است.
(ز) «پایتخت ایران» یک مفهوم کلی است.
(ح) پدیدآمدن انسجام در اندیشه، از فواید مستقیم یادگیری دانش منطق است.

۱

راهنمای تصحیح

(الف) درست (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۳)

(ب) نادرست (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۱۰)

(ج) نادرست (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۳)

(د) درست (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۳)

(ه) نادرست (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۴ و ۱۵)

(و) نادرست (۰/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۲۰ و ۲۱)

(ز) درست (۰/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۲۱)

(ح) درست (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۴ و ۵)

پاسخ خیلی تشریحی

- (ب) برای پرداختن به بخش تعریف، ابتدا باید با تصور آشنا شویم.
(ج) مبحث الفاظ در منطق قرار است به ما نشان دهد که چه موقع ممکن است معنای اشتباهی را از الفاظ برداشت کنیم و این برداشت غلط، چه طور موجب خطا و اشتباه در اندیشه می‌شود. این که هر لفظ بر چه معنایی می‌تواند دلالت کند را در دانش ادبیات یا واژه‌شناسی بررسی می‌کنند.
(ه) دلالت نردبان بر انسان قدبلند از نوع دلالت التزامی است؛ زیرا لازمه نردبان، بلند بودن آن است و هنگامی که این لفظ را برای یک انسان به کار می‌بریم بلندی نردبان را در نظر داریم.

عبارت‌های کنایه‌آمیز معمولاً دارای دلالت التزامی هستند.

با وجود یا عدم مصادیق مفهوم کلی در عالم خارج کاری نداریم و همین که بتوانیم برای یک مفهوم بیش از یک مصداق را فرض کنیم کافی است.

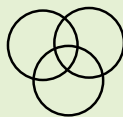
نکته

(و) مفهوم کلی مفهومی است که قابلیت داشتن بیش از یک مصداق را داشته باشد.

نکته

گزینه مناسب مربوط به هر سؤال را انتخاب کنید. (۱ نمره)

الف) شکل روبه‌رو می‌تواند بیانگر رابطه میان مصادیق کدام یک از گزینه‌های زیر باشد؟

۱) هنرمند - نقاش - ورزشکار

۲) دانش‌آموز - زیرک - شاعر

ب) هدف علم منطق کدام است؟

۱) آموزش شیوه درست‌اندیشیدن

۲) پیشگیری از خطای اندیشه

ج) دلالت کدام گزینه از نوع تضمن است؟

۱) دلالت ماشین بر چرخ

۲) دلالت کشور بر مردم

د) در کدام گزینه احتمال بروز مغالطه ابهام در مرجع ضمیر وجود دارد؟

۱) علی گفت نمی‌توانم این کار را انجام دهم.

۲) تو را من چشم در راهم.

راهنمای تصحیح

الف) گزینه «۲» (۰/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۲۱ تا ۲۳)

ب) گزینه «۲» (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۳)

ج) گزینه «۱» (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۴ و ۱۵)

د) گزینه «۱» (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۷)

Hint

ب) هدف منطق را از روی تعریفش بشناسید.

کرتی Box

هدف: جلوگیری از خطای اندیشه

۱- کشف و تبیین قواعد تفکر

۲- دسته‌بندی و معرفی خطاهای ذهنی (مغالطه‌ها که بی‌شمارند)

۳) آموزش شیوه درست‌اندیشیدن

دانش

مطلق

کاربردی: باید آن را به کار گرفت تا بهتر و دقیق‌تر جلوی خطای اندیشه گرفته شود.

است: تبخّر و مهارت در آن نیازمند تمرین و ممارست عملی است. (مانند دوچرخه سواری)

ابزاری: محتوایی از دانش‌های دیگر در اختیار ما نمی‌گذارد، ولی فرایند کسب علم را بررسی می‌کند.

است: ابزاری در خدمت سایر علوم برای سنجش اعتبار و درستی یافته‌ها و دستاوردهایشان

پاسخ خیلی تشریحی

الف) باید گزینه‌ای را انتخاب کنیم که میان مفاهیمش دو به دو رابطه عموم و خصوص من وجه برقرار باشد. در گزینه «۱» میان هنرمند و نقاش رابطه عموم و خصوص مطلق برقرار است و به همین دلیل نمی‌تواند بیانگر شکل صورت سؤال باشد.

ب) هدف منطق جلوگیری از خطای اندیشه است و برای رسیدن به این هدف بر آموزش شیوه درست‌اندیشیدن تمرکز دارد.

ج) دلالت ماشین بر چرخ از آن‌جا که چرخ بخشی از ماشین است، دلالت تضمینی است، اما دلالت کشور بر مردم، از نوع دلالت التزامی است.

د) در گزینه «۱» مشخص نیست علی گفته است که خودش نمی‌تواند این کار را انجام دهد یا این‌که علی به نقل‌کننده سخن او گفته است که تو نمی‌توانی این کار را انجام بدهی.

گزینه «۲» جهش ضمیر دارد اما این جهش موجب مغالطه نمی‌شود. «من چشم به راه تو هستم.»

در عبارت‌های زیر، جاهای خالی را با مناسب‌ترین کلمه تکمیل کنید. (۲ نمره)

- الف) تأکید منطق بر آموزش شیوه است.
- ب) آگهی‌های تجاری اغلب نوعی هستند.
- ج) برای بیان و انتقال افکار خود به دیگران از استفاده می‌کنیم.
- د) به کاربردن دلالت مطابقی به جای دلالت تضمنی و التزامی به مغالطه منجر می‌شود.
- هـ) بخشی از کار بررسی صحت علائم سجاوندی و در صورت نیاز، حرکت‌گذاری برخی از کلمات و نیز اصلاح غلط‌های املایی است.
- و) به‌جز اسامی خاص و مفاهیمی که با صفات اشاره «این» و «آن» مشخص شده‌اند، تمامی مفاهیم هستند.
- ز) به افراد یا اشیایی در جهان که مفاهیم بر آن‌ها صدق می‌کنند، می‌گویند.
- ح) میان مصادیق دو مفهوم کلی، از نظر عقلی تنها حالت قابل تصور است.

راهنمای تصحیح

الف) درست‌اندیشیدن (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۴)

ب) استدلال (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۵)

ج) الفاظ (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۳)

د) توسل به معنای ظاهری (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۵)

هـ) ویراستاران (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۶)

و) کلی (۰/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۲۱)

ز) مصداق (۰/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۲۰)

ح) چهار (۰/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۲۲ و ۲۳)

۴ از میان عبارت‌های زیر، کدام یک تصور و کدام یک تصدیق است؟ (۵/۵ نمره)

الف) بعضی درختان میوه‌دار نیستند

ب) زمانی که تو را دیدم

راهنمای تصحیح >> الف) تصدیق (۵/۲۵)

ب) تصور (۵/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۷)

درس Box

فرایند ایجاد شناخت	پاسخ به	حیطه‌های منطق	اقسام علم
از تصورات معلوم به تصور مجهول می‌رسیم.	چیستی	تعریف	تصور
از تصدیق‌های معلوم به تصدیق مجهول می‌رسیم.	چرایی	استدلال	تصدیق

پاسخ خیلی تشریحی ✓ الف) جمله خبری است که در آن صفت میوه‌دار بودن از برخی درختان سلب شده است.

ب) ارتباطی با سایر امور ندارد و بدون حکم و قضاوت است.

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

مغالطه‌های ستون سمت چپ با کدام یک از عبارت‌های ستون سمت راست مرتبط است؟ (یک مورد اضافی است.) (۱ نمره)

الف) پیشنهاد ارائه شده توسط امیر قبول شد.	۱- اشتراک لفظ
ب) بهروز دوست بیست ساله من است.	۲- توسل به معنای ظاهری
ج) گفتیم: «دست خدا بالاتر از همه دست‌هاست.» گفت: «خدا که دست ندارد!»	۳- نگارش جملات
د) او گفت این لباس من است.	۴- ابهام در عبارت
	۵- ابهام در مرجع ضمیر

راهنمای تصحیح

الف) ۳ (۰/۲۵)

ب) ۱ (۰/۲۵)

ج) ۲ (۰/۲۵)

د) ۵ (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۳ و ۱۷)

پاسخ خیلی تشریحی

الف) مشخص نیست که پیشنهاد توسط امیر ارائه شده و دیگری آن را قبول کرده است یا این که امیر خودش پیشنهادی را قبول کرده.

ب) مشخص نیست که بهروز بیست سال سن دارد یا این که مدت بیست سال است که با گوینده دوست است.

ج) معنای التزامی این که دست خدا از همه دست‌ها بالاتر است این است که خداوند از همه موجودات برتر و توانا تر است اما مخاطب، معنای مطابقی آن را برداشت کرده و گمان کرده برای خدا دست در نظر گرفته‌ایم.

د) مشخص نیست که مرجع ضمیر «من» به او بازمی‌گردد یا به گوینده.

نکته

توجه کنید که مغالطه ابهام در مرجع ضمیر، در حقیقت نوعی از مغالطه ابهام در عبارت است که به علت اینکه مهم‌ترین و بیشترین خطاهای مربوط به ابهام در عبارت، از ابهام در مرجع ضمیر ناشی می‌شوند، بیشتر آن را به این نام معرفی می‌کنند. اما شما بدانید که رابطه مغالطه ابهام در عبارت با مغالطه ابهام در مرجع ضمیر، به صورت عموم و خصوص مطلق است:

مثال: «من مثل تو درسخوان نیستم.»؛ همانطور که می‌بینید ابهام این عبارت مربوط به ضمیر نیست بلکه به منفی‌بودن فعل باز می‌گردد: حالت ۱: من درسخوان نیستم، همانطور که تو هم نیستی.

حالت ۲: من درسخوان نیستم، برعکس تو که درسخوان هستی.

توشه ای برای موفقیت

۶

در هر یک از موارد زیر، رابطه میان مصادیق دو مفهوم کلی، کدام یک از نسبت‌های چهارگانه است؟ (۲۵/ نمره)

الف) ماشین و چرخ ماشین

ب) انسان و پستاندار

ج) لباس و قرمز

راهنمای تصحیح >> الف) تباین (۲۵/۰)

ب) عموم و خصوص مطلق (۲۵/۰)

ج) عموم و خصوص من وجه (۲۵/۰) (درس ۳ - صفحه ۲۲ و ۲۳)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ الف) هیچ ماشینی چرخ ماشین نیست و هیچ چرخ ماشینی ماشین نیست.

ب) هر انسانی پستاندار است اما هر پستانداری انسان نیست (بعضی پستاندارها انسان نیستند و بعضی پستاندارها انسان هستند).

ج) بعضی لباس‌ها قرمز هستند.

بعضی لباس‌ها قرمز نیستند.

بعضی قرمزها لباس هستند.

بعضی قرمزها لباس نیستند.

نکته > رابطه هر شیئی با جزئی از خود، تباین است. مانند: میز و پایه میز، لیوان و دسته لیوان، کتاب و صفحه و ...

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

۷

متن زیر را بخوانید و مشخص کنید هر کدام از بخش‌های مورد اشاره با کدام یک از مغالطات ناشی از الفاظ هماهنگ است. (۷۵/۰ نمره)

«روزی سارا و دوستانش تصمیم گرفتند برای آخر هفته یک دورهمی برگزار کنند؛ سارا پیامی در گروه دوستان فرستاد و گفت: همه ساعت ۵ عصر به رستوران نزدیک مدرسه بیایید، غذا را هم من حساب می‌کنم. مهدیه در جواب او نوشت، من کمی کار دارم، ساعت ۶ به بعد می‌آیم. فردا در رستوران وقتی رفقا گرم صحبت بودند، سارا متوجه شد که مهدیه هنوز نیامده است. او از بدقولی مهدیه عصبانی شد و پایش را به میز کوبید و آن را شکست. (الف) وقتی موقع پرداخت سفارشات رسید، سارا گفت: خب! سه تا کوبیده گرفتیم و یک پیتزا، مجموعاً شد ۸۰۰ هزار تومان، من به قولم که حساب کردن غذا بود عمل کردم، حالا هرکس برود غذای خودش را حساب کند. (ب) در پایان وقتی که دوستان داشتند از یکدیگر خداحافظی می‌کردند، مهدیه آمد و گفت: پس چرا منتظر من نماندید؟! من که گفتم ساعت ۶ به بعد می‌آیم، الان هم ساعت ۹ است. من مثل سارا بدقول نیستم. (ج)»

راهنمای تصحیح

الف) ابهام در مرجع ضمیر (۲۵/۰)

ب) توسل به معنای ظاهری (۲۵/۰)

ج) ابهام در عبارت (با ابهام در مرجع ضمیر) (۲۵/۰) (درس ۲ - صفحه ۱۴ تا ۱۷)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) مشخص نیست که مرجع ضمیر «آن» در این جمله میز است یا پای خود سارا.
ب) حساب کردن یک دلالت التزامی دارد به معنای پرداختن مبلغ مورد نیاز؛ اما در این جا به جای معنای التزامی، معنای مطابقی آن را که جمع کردن و شمردن هزینه‌ها است را در نظر گرفته است.
ج) مشخص نیست منظور مهدیه این است که سارا بدقول است و من برعکس او این‌طور نیستم، یا این که من هم مانند سارا خوش قول هستم.

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

تعریف یا استدلال بودن هر یک از عبارت‌های زیر را مشخص کنید. (۷۵/۰ نمره)

الف) استدلال، فرایند رسیدن به تصدیق مجهول از طریق تصدیق‌های معلوم است.

ب) مدیر امروز به اداره آمده؛ پس در کارگاه نیست.

ج) فراجا: «فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران»

راهنمای تصحیح << الف) تعریف (۲۵/۰)

گول نخوری

حواستون باشه با این‌که توی این جمله کلمه استدلال هست، ولی در اصل داریم کلمه «استدلال» رو تعریف

می‌کنیم.

ب) استدلال (۲۵/۰)

ج) تعریف (۲۵/۰) (درس ۱ - صفحه ۱۰)

اگه بتونی تصور و تصدیق رو تشخیص بدی، راحت تعریف و استدلال رو هم می‌فهمی!

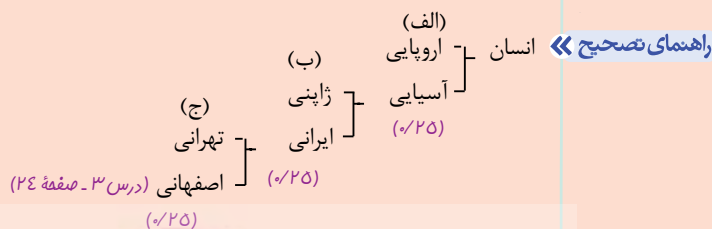
Hint

با توجه به شرایط یک طبقه‌بندی استاندارد، مفاهیم زیر را طبقه‌بندی کنید. (۲۵٪ نمره)

ایرانی - آسیایی - اروپایی - ژاپنی - تهرانی - اصفهانی

(به ازای نوشتن هر ستون ۲۵٪ تعلق می‌گیرد.)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در این گونه دسته‌بندی‌ها از مفهومی عام آغاز می‌کنیم و به مفهومی خاص می‌رسیم. برای طبقه‌بندی امور مختلف، در نظر داشتن نسبت‌های چهارگانه میان مفاهیم از اهمیت زیادی برخوردار است. در یک دسته‌بندی درست، لازم است هر طبقه از مفاهیم نسبت به مفاهیم زیرمجموعه خود در طبقه دیگر رابطه عموم و خصوص مطلق داشته باشند (مانند: آسیایی < ژاپنی و ایرانی) هم‌چنین اقسام مختلف یک مفهوم باید نسبت به یکدیگر رابطه تباین داشته باشند. (مانند: تهرانی ≠ اصفهانی)

نکته

در هر طبقه‌بندی دو رابطه بین مفاهیم ممکن است: ۱- تباین و ۲- عموم و خصوص مطلق. پس اگر مجموعه‌ای از مفاهیم داشتیم که رابطه تساوی یا عموم و خصوص من وجه بین دو مفهوم آن برقرار بود، آن دسته از مفاهیم قابلیت طبقه‌بندی شدن را ندارند.

ایران تونل
توشه‌ای برای موفقیت

۱۰

دالالت هر یک از الفاظ مشخص شده در عبارات زیر را بنویسید. (۷۵ نمره)

الف) برای قبول دعوت شما باید با منزل هماهنگ کنم.

ب) خواهش می‌کنم امشب را بیا منزل ما!

ج) می‌خواهم در تعطیلات پیش رو منزل را رنگ کنم.

راهنمای تصحیح

الف) التزامی (۰/۲۵)

ب) مطابقی (۰/۲۵)

ج) تضمنی (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۴)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) در این جا منزل یعنی اهل خانه؛ پس دالالت التزامی است.

ب) در این جمله کل معنای منزل مورد نظر است؛ لذا دالالت مطابقی است.

ج) بخشی از منزل یعنی در و دیوار آن را رنگ می‌کند؛ پس دارای دالالت تضمنی است.

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

ویژگی‌های یک طبقه‌بندی درست و استاندارد را ذکر کنید. (۵/۰ نمره)

۱۱

راهنمای تصحیح

در یک دسته‌بندی (طبقه‌بندی) درست و استاندارد، لازم است هر طبقه از مفاهیم نسبت به مفاهیم زیرمجموعه خود در طبقه دیگر رابطه عموم و خصوص مطلق داشته باشند (۵/۰) همچنین اقسام مختلف یک مفهوم باید نسبت به یکدیگر رابطه تباین داشته باشند (۵/۰) (درس ۳ - صفحه ۲۴)

دانش منطق در بحث الفاظ و معانی به چه چیزی می‌پردازد؟ (۵/۵ نمره)

راهنمای تصحیح >>

به بررسی اصول کلی‌ای می‌پردازد که اطلاع از آن‌ها در حیطهٔ زبان (الفاظ)، (۲۵/۵) به ما در جهت جلوگیری از خطای اندیشه یاری می‌رسانند. (۲۵/۵) (درس ۲ - صفحه ۱۳)

مشخص کنید هر یک از مفاهیم جدول زیر کلی است یا جزئی: (۱ نمره)

مفهوم	جزئی	کلی
الف) میدان انقلاب تهران		
ب) بلندترین قله جهان		
ج) قله اورست		
د) دختر همین آقا		

راهنمای تصحیح

الف) جزئی (۰/۲۵)

ب) کلی (۰/۲۵)

ج) جزئی (۰/۲۵)

د) کلی (۰/۲۵)

(درس ۳ - صفحه ۲۰ و ۲۱)

پاسخ خیلی تشریحی

الف) چون به یک پدیده خاص که فقط یک مصداق می‌تواند داشته باشد اشاره می‌کند، جزئی است.
 ب) برای بلندترین قله جهان می‌توان مصداق مختلفی فرض کرد؛ این‌که ما الان می‌دانیم بلندترین قله اورست است، دلیل نمی‌شود که این مفهوم را جزئی در نظر بگیریم.
 ج) اسامی خاص مانند نام کوه‌ها، شهرها، کشورها و ... همگی جزئی هستند.
 د)

نکته

همیشه در بررسی جزئی یا کلی بودن مفاهیمی که به یکدیگر اضافه شده‌اند، اولین مفهوم را در نظر می‌گیریم، که در این مورد لفظ «دختر» است که کلی است. حواستان باشد صفات اشاره مانند «همین» صرفاً وقتی در ابتدای عبارت باشند باعث جزئی‌بودن مفهوم می‌شوند.

ایران تونل
توشه‌ای برای موفقیت

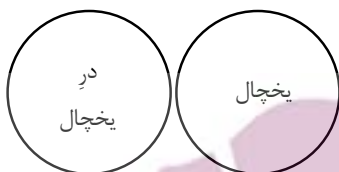
با رسم شکل، نسبت میان مفاهیم زیر را مشخص کنید. (۱ نمره)

- الف) یخچال و درِ یخچال
ب) مثلث و سه ضلعی قائم‌الزاویه
ج) انسان و پزشک متخصص
د) انسان و ناطق

راهنمای تصحیح

الف)

(۰/۲۵)

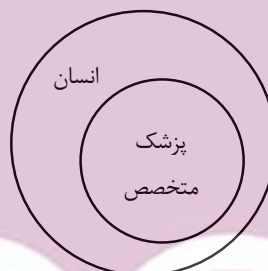
ب)

(۰/۲۵)

ج)

(۰/۲۵)

د)

(۰/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۲۱ تا ۲۳)

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

دانش منطق به ترتیب از چه لحاظی به شاقول بنایی و سیستم‌های کنترلی خودرو شبیه است؟ (۱ نمره)

راهنمای تصحیح >>

منطق را از آن جهت به شاقول بتایی تشبیه کرده‌اند که به‌کارگیری آن باعث پدید آمدن بنای فکری مستحکمی می‌شود (۰/۲۵)؛ اما آجرها و مواد لازم برای ساختن این بنا را باید از علوم دیگر تهیه کرد (۰/۲۵).
هم‌چنین منطق همچون سیستم‌های کنترلی یک خودرو است که میزان بنزین، سرعت حرکت و گرمای موتور را به ما نشان می‌دهند و در مقابل مشکلات به ما هشدار می‌دهند (۰/۲۵)؛ اما باعث حرکت خودرو نمی‌شوند. (۰/۲۵)
(درس ۱ - صفحه ۴ و ۵)

آیا منطق‌دانی که سال‌ها صرف مطالعه قواعد منطقی کرده است اما استفاده چندانی از این قواعد نمی‌کند، می‌تواند فرد ماهری در تفکر منطقی باشد؟ چرا؟ (۱ نمره)

راهنمای تصحیح

خیر (۰/۲۵)؛ زیرا منطق علمی کاربردی است که تبخّر در آن به تمرین و ممارست نیاز دارد (۰/۲۵). آموختن منطق مانند آموختن دوچرخه‌سواری است که باید به صورت عملی فراگرفته شود (۰/۲۵) و خواندن دستورالعمل‌های نظری، فرد را تبدیل به دوچرخه‌سواری ماهر نمی‌کند. (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۴)

۱۷ ذهن انسان معمولاً در چه مواقعی بیشتر در معرض مغالطات قرار می‌گیرد؟ (۵/۰ نمره)

راهنمای تصحیح >> در استدلال‌های پیچیده (۲۵/۰) یا تعریف دقیق اصطلاحات خاص (۲۵/۰) (درس ۱ - صفحه ۴)

مشخص کنید برای این که امر مجهول را برای هر یک از افراد زیر روشن کنیم، نیاز به تعریف داریم یا استدلال؟ (۱ نمره)

الف) کسی که نمی‌داند چرا با استفاده از وسایل نقلیه عمومی، آلودگی هوا کاهش می‌یابد.

ب) کسی که نمی‌داند شاقول بنایی چیست و چه کاربردی دارد.

ج) کسی که به دنبال یافتن معنای حکاک‌های روی سنگ نوشته‌های باستانی است.

د) کسی که نمی‌داند آیا تبلیغات تلویزیونی قابل اعتماد هستند یا خیر.

راهنمای تصحیح << الف) استدلال (۰/۲۵)

ب) تعریف (۰/۲۵)

ج) تعریف (۰/۲۵)

د) استدلال (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۹)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ در تعریف با چستی‌ها سروکار داریم و برای روشن ساختن چستی‌ها، از تصورات معلوم استفاده می‌کنیم. اما در

استدلال با چرایی‌ها سروکار داریم و برای روشن ساختن این چراها از تصدیقات معلوم استفاده می‌کنیم.

ایران توننده
توشه ای برای موفقیت

مشخص کنید رابطه مفاهیم سمت راست مشابه رابطه کدام مفاهیم در سمت چپ است. (۵/۰ نمره)

(الف) «هوا» و «دارای بعد»	(۱) «سبز» و «گیاه»
(ب) «بی‌مهره» و «دوزیست»	(۲) «دایره» و «قطر»
	(۳) «اندیشه» و «استقرا»
	(۴) «خدا» و «واجب‌الوجود بالذات»

راهنمای تصحیح >> (الف) ۳ (۵/۲۵)

(ب) ۲ (۵/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۲۱ تا ۲۳)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ (الف) هر دو گروه مفاهیم دارای رابطه عموم و خصوص مطلق هستند.

- هر اندیشه‌ای یا استقرا یا قیاس (دو نوع استدلال) است یا تعریف است.
- هوا نیز همانند دیگر اشیاء، یک موجود سه‌بعدی است زیرا ماده سه حالت جامد، مایع و گاز دارد. پس هر هوایی دارای بُعد است اما برخی دارای بُعدها مانند دفترچه آزمونی که در دست دارید، هوا نیستند.
- (ب) هر دو گروه مفاهیم دارای رابطه تباین هستند.
- دوزیستان رده‌ای از مهره‌داران هستند، پس هیچ بی‌مهره‌ای دوزیست نیست و هیچ دوزیستی بی‌مهره نیست.
- همچنین هیچ قطری دایره نیست و هیچ دایره‌ای هم قطر نیست.
- رابطه میان مفاهیم «سبز» و «گیاه» عموم و خصوص من وجه است.
- رابطه میان «خدا» و «واجب‌الوجود بالذات» تساوی است.

تیزبازی حتماً لازم نیست رابطه بین همه گزینه‌های «۱» تا «۴» رو بلد باشی، کافی بود بدونی رابطه بین مفاهیم «۲» و «۳» چیه تا راحت گزینه‌های دیگه رو حذف کنی.

در درس ۱ خواندیم که استدلال یک نوع اندیشه است، پس می‌تونیم نتیجه بگیریم که انواع استدلال یعنی استقرا و قیاس هم نوعی اندیشه هستن؛ در مورد این مفاهیم و انواع استدلال در درس ۵ منطق بیشتر می‌خوانیم.

گول نخوری 🎯

توشه‌ای برای موفقیت

۲۰

در هر یک از مکالمات زیر کدام مغالطه ناشی از الفاظ دیده می‌شود؟ (۱ نمره)

- الف - بذار آب‌ها از آسیاب بیفته، اونوقت معلوم می‌شه کی راس‌ت می‌گه!
- آسیاب که خیلی وقته آتش خشک شده!
- ب - هر انسانی در زندگی خود غایتی دارد که به دنبال آن است.
- یعنی می‌گویی همه انسان‌ها به دنبال مرگ هستند؟!
- ج - لطفاً هروقت از دستم ناراحت بودی باهام حرف بزن.
- لازم نکرده، با همون دستت حرف می‌زنم!
- د - نمی‌توانی ماشینت را این‌جا پارک کنی.
- چرا؟ مگه فلج هستیم؟

راهنمای تصحیح

الف) توسل به معنای ظاهری (۰/۲۵)

ب) اشتراک لفظ (۰/۲۵)

ج) توسل به معنای ظاهری (۰/۲۵)

د) اشتراک لفظ (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۳ تا ۱۷)

درس‌Box

تفاوت میان مغالطه اشتراک لفظ و مغالطه توسل به معنای ظاهری:

- ۱- مغالطه اشتراک لفظ: هنگامی که میان یک معنای مطابقی لفظ با معنای مطابقی دیگر آن اشتباه شده باشد؛ به عنوان مثال شیر جنگل (دلال‌ت مطابقی) و شیر خوراکی (دلال‌ت مطابقی) با یکدیگر اشتباه گرفته شده باشند.
- ۲- مغالطه توسل به معنای ظاهری کلمات: هنگامی که میان معنای مطابقی یک لفظ و معنای تضمینی یا التزامی آن اشتباه شده باشد؛ به عنوان مثال شیر جنگل (دلال‌ت مطابقی) و شیر به معنای شجاعت (دلال‌ت التزامی) با یکدیگر اشتباه گرفته شده باشند.

پاسخ خیلی تشریحی

الف) افتادن آب‌ها از آسیاب یک کنایه است که دلال‌ت التزامی بر گذر زمان دارد. اما شنونده معنای مطابقی آن را که همان ریختن آب از آسیاب است برداشت کرده است.

ب) لفظ «غایت» یک مشترک لفظی است که هم به معنی «هدف» است و هم به معنی «پایان». در اینجا مخاطب معنای دوم را برداشت کرده است و گمان کرده که گوینده می‌گوید همه انسان‌ها به دنبال پایان زندگی خود هستند، در حالی که گوینده معنای اول را در نظر داشته و می‌گوید که هر انسانی به دنبال اهداف خود است.

ج) از دست کسی ناراحت بودن دلال‌ت التزامی دارد مبنی بر اینکه از آن شخص ناراحت هستیم. اما مخاطب معنای مطابقی آن را برداشت کرده است.

د) «نمی‌توانی» دارای چند معنی مطابقی است (مشترک لفظی است):

۱- توانایی نداری / ۲- اجازه نداری / ۳- بلد نیستی

گوینده اول در این عبارت معنی دوم را مدنظر داشته و می‌گوید اجازه پارک کردن در اینجا را نداری؛ اما گوینده دوم معنی اول را برداشت کرده است و مغالطه اشتراک لفظ رخ داده است.

۲۱ نوع دلالت کلمات در مغالطه اشتراک لفظ چه تفاوتی با نوع دلالت آن‌ها در مغالطه توسل به معنای ظاهری دارد؟ (۱ نمره)

راهنمای تصحیح >>

در مغالطه اشتراک لفظ، یک کلمه چند معنای مطابقی دارد (۲۵٪) و میان معنای مطابقی مختلف آن اشتباه به وجود می‌آید (۲۵٪) اما در مغالطه توسل به معنای ظاهری، مغالطه ناشی از اشتباه در به کار بردن دلالت مطابقی (۲۵٪) به جای دلالت‌های تضمنی یا التزامی است. (۲۵٪) (درس ۲ - صفحه ۱۹)

۲۲

در عبارت زیر مشخص کنید کلمه «سازمان» به ترتیب با چه دلالت‌هایی آمده است. (۷۵- نمره)

«نیروی خدماتی بعد از تمیز کردن سازمان، به سازمان گفت که باید به حفظ نظافت سازمان بیشتر توجه کنند.»

(الف) (ب) (ج)

راهنمای تصحیح

الف) تضمنی (۲۵-)

ب) التزامی (۲۵-)

ج) مطابقی (یا تضمنی) (۲۵- / درس ۲ - صفحه ۱۴ و ۱۵)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) سازمان اول به معنای زمین و محوطه سازمان است پس دلالت تضمنی دارد.

ب) سازمان دوم به معنی کارکنان سازمان است و دلالت التزامی دارد.

ج) سازمان سوم به معنای کل سازمان است و دارای دلالت مطابقی است.

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت